

cru. Les gelades són molt intenses, però no sembla que la vegetació es ressenti del canvi del temps i el sol lluu i calenta de fort tot el dia.

«Reus creix en extensió i en població de dia en dia. Durant els darrers anys el nombre dels seus habitants ha crescut ben bé dues terceres parts i en aquest moment Reus compta ben bé amb vint mil ànimes. Els suburbis són dues vegades més grans que l'extensió de la ciutat antiga. A Reus han començat de bastir un gran teatre per al qual ja tenen contractada una companyia.

«Les principals produccions de Reus són: el vi i els licors. Del vi, el millor per a beure és el que es cull a les muntanyoles que pertanyen als cartoixans —és a dir, al Priorat d'Scala Dei—; el vi del pla produeix els alcohols més aviat per a cremar. L'exportació anual és de vint mil pipes de conyac, de color molt clar i que després, en barrejar-lo amb guernsey i holandà, assoleix el to que coneixem als nostres mercats. Hi ha quatre graus de prova o de força per a classificar-lo: comú, oli, holandà, i esperit. El conyac comú fa bromera quan cau al got per a servir-se'n. De cinc pipes de vi se'n fa una de conyac fort. El rei en cobra un impost de deu pessetes per pipa en els de més bona qualitat, i dotze pessetes en els de qualitat més ordinària; l'impost del comú de la ciutat és de tres sous. Un i altre d'aquests impostos són pagats pels exportadors. Aquesta branca del comerç dona feina a un miler de premses escampades per la comarca i a un centenar i mig que n'hi ha a la ciutat.

«El vi es porta a Salou, amb carros, que cobren per tragar-lo, mitja corona per pipa. El camí de Salou és ample i segur, allunyat uns cinc quilòmetres (?). Allí queda dipositat a la platja, fins que abelleix als mariners catalans de carregar-lo als seus vaixells; perquè, com que són pagats per anyades, solament treballen quan els ve de gust i la mar està calmada i el temps és bo.

«L'avellana també és un article de gran exportació. La collita de més de seixanta mil petits arbres que la produeixen als avellanars del peu de les muntanyes de ponent, l'any passat fou embarcada devers Anglaterra.

«Ací tot punta l'empremta del comerç i la ciutat de Reus prospera; és evident que a càrrec dels poblets que l'envolten, alguns dels quals es van despoblant notòriament.

«No gaire lluny, al darrera de les muntanyes que delimiten el pla del Camp de Tarragona, hi ha l'antic monestir dels bernats —es refereix a Poblet—. Si el temps hagués estat més clement hauríem anat a visitar-lo, perquè diuen que val la pena. El monument és una cosa veritablement superba, i hom hi gaudeix d'una vista dilatada.

«Altrament els monjos hi guarden una gran quantitat d'antigalles i de curiositats dignes de veure. Com que viuen tan allunyats del món, hom creu que posseeixen molta riquesa sense que ningú els la fiscalitzi».

Henry Swinburne, quan va deixar Reus, va prosseguir el seu viatge devers les terres valencianes.

EUFEMIA FORT I COGUL

SECCIÓ EXCURSIONISTA

S'ha creat un grup d'escalada

Un dia vàrem rebre a la nostra secció un cartell anunciant que la delegació a Reus de l'Agrupació Exc. Catalunya, sota el patrocini de la F.E.M. i la direcció tècnica de l'E. N. A. M. (Escola Nacional d'Alta Muntanya) preparava el II Curset d'Espeleologia i Escalada. El grup de la nostra secció ja feia bastant de temps que practicava aquest esport-ciència que és l'espeleologia i havia fet ja moltes i interessants prospeccions en diferents llocs de les nostres comarques, però encara no ens havíem assabentat gaire bé de què era l'escalada. Vam decidir de provar sort en aquest oferiment que ens feien els nostres companys. I un bon dia va arribar l'hora de posar en pràctica aquesta altra faceta de la muntanya.

El lloc de pràctiques va ésser al Castell d'en Dalmau, tan ben conegut per tots els excursionistes. Una vegada allí, els monitors, després de fer-nos unes breus explicacions de les diferents classes de material i manera d'utilitzar-lo millor, van començar a escalar la roca esmentada. Nosaltres vàiem com aquells companys, sense massa esforços escalaven pam a pam i acabaven superant aquella majestuosa roca per la vora de la qual tantes vegades havíem passat sense posar-hi massa atenció, i en aquells moments sentírem tot el que ens havíem deixat perdre. Una vegada els monitors arribats a un primer replà van fer una reunió i d'allí estant tiraren una corda amb la qual ens encordàrem nosaltres i vam anar pujant l'un

darrera l'altre, sempre seguint els consells dels monitors que no deixaven escapar cap ocasió per a dir-nos la manera més correcta d'agafar-nos i de clavar una clavilla, o la manera de no agafar-nos. Després vingué la part més dolenta per a nosaltres: baixar-ne amb una corda passada pel cos i per una cama, i de la qual depèn gairebé tot, perquè serveix per a baixar o per a anar baixant: és el sistema anomenat Rappel.

El fet és que la cosa ens va agradar bastant. Però no en teníem prou amb aquells assaigs per a poder practicar l'exercici pel nostre compte. Malgrat que per dins nostre sentíem contínuament la nostàlgia d'aquelles primeres lliçons, vam haver d'esperar algun temps per tornar a fer aquelles pràctiques sota l'assessorament d'uns monitors. L'ocasió aquesta vegada ens la van proporcionar els companys de Valls que després de fer diverses

ascensions als Tres Grans, la Pena Roja i els Tres Pilars, durant diversos diumenges, van clausurar el cursset a Valls amb una sessió de diapositives d'escalada sobre diferents cims dels Pirineus, a càrrec dels monitors.

Va ésser aleshores quan ens va moure l'afecció per l'escalada. Encara que sense deixar l'espeleologia, vam anar compaginant aquestes dues rames de la muntanya. Durant aquests darrers diumenges hem anat a fer algunes sortides al Castell d'en Dalmau, Pena Roja i el Tres Grans i altres. En cada escalada recordem, per una part, que allò que estem fent creïem que mai no ho podríem arribar a fer i, per l'altra, els consells, les advertències i les demostracions dels nostres professors i així, entre records de coses passades i les pràctiques actuals, aquesta secció ha pogut fer un grup d'escalada.

JOAN FIGUERAS

SECCIÓ DE CIÈNCIES MORALES I POLITIQUES

Sobre la burgesia catalana

Els orígens del «Banc de Catalunya»

«Serra d'Or» (any X, núm. 102, 15 de març 1968, pàgines (217) 57 a (219) 59) publica un article interessantíssim d'Ernest Lluch en el qual parla molt directament del Centre de Lectura, d'Evarist Fàbregas (que féu possible la instal·lació de la nostra entitat en la seva forma actual) i del Banc de Reus. Ens escau, doncs, de transcriure'l íntegrament, sobretot perquè pugui arribar al coneixement dels socis que no són habituals lectors de «Serra d'Or».

El Banc de Catalunya és, sens dubte, l'empresa de més volada dins la història del capitalisme català després del 1898. La seva evolució interna ha estat explicada a bastament per Francesc Cabana. Nosaltres, ara, només voldríem precisar les coordenades dels seus orígens, dins la societat i l'economia catalanes, intentant d'aportar respostes a tres preguntes: a quim indret nasqué el Banc? D'on sortien els capitals fundacionals? De quins grups i classes socials provenien els seus fundadors?

AVELLANES, AMETLLES, OLI I VI

El Banc va néixer a Reus o, per dir-ho amb més amplitud, al Camp de Tarragona; és a dir: en una de les dues úniques zones del Principat —l'altra era l'Empordanet— obertes a la competència mundial; la resta de l'economia catalana es mantenia aleshores tancada sobre si mateixa i sobre el mercat espanyol. Aquest fet diferencial,

que havia fet de Reus i de l'Empordanet uns illots de lliurecanvisme dins el gran magma proteccionista d'aquella època, donà un tipus d'home familiaritzat amb un capitalisme més agressiu que no el que era conegut a les altres comarques. En el cas de Reus, el contacte dinamitzador era constituït pel comerç exterior de l'avellana, l'ametlla, l'oli i el vi. Potser ens farem una idea justa de la vigoria que aquesta estructura d'abocament enfora tenia al començament de segle, si pensem que aleshores les exportacions d'avellanes eren un 20 i un 30 per cent superiors al que han estat els darrers anys —i podríem dir si fa no fa el mateix de l'ametlla, l'oli i el vi—; això, a despit que, com la publicació «Catalunya exporta» ens permet de comprovar-ho, l'ametlla i l'avellana encara figuren als llocs d'honor els anys 1964 i 1965. A més, per a acabar de jutjar degudament la importància d'aquest comerç d'exportació no